

Tamko la Nauru juu ya Ustawi wa mahakama.

TUKIREJELEA Kifungu cha 11 cha Mkataba wa Umoja wa Mataifa dhidi ya ufisadi (Mkataba), ambao unatambua jukumu muhimu la mahakama katika kupambana na ufisadi na inazitaka nchi wanachama, kwa mujibu wa kanuni za kimsingi za mfumo wao wa kisheria na bila ya kubagua uhuru wa mahakama, kuchukua hatua za kuimarisha uadilifu na kuzuia fursa za ufisadi miongoni mwa wajumbe wa mahakama, ikiwa ni pamoja na sheria na heshima kwa mwenendo wa wajumbe wa mahakama;

TUKITAMBUA jukumu la Ofisi ya Umoja wa Mataifa ya Dawa za Kulevya na Uhalifu (UNODC) katika kusaidia Mataifa katika juhudi zao za kutekeleza Mkataba kwa ufanisi, ikiwa ni pamoja na kuanzisha Mtandao wa Kimataifa wa Uadilifu wa Mahakama wa UNODC kama jukwaa la majaji na mahakama kushiriki uzoefu na kushughulikia kwa pamoja changamoto zinazojitokeza zinazohusiana na uadilifu wa mahakama;

TUKITHAMINI bidhaa na zana za maarifa zilizotengenezwa na UNODC na UNODC Mtandao wa Kimataifa wa Uadilifu wa Mahakama kuhusu vipengele tofauti vya utekelezaji wa Kifungu cha 11 cha Mkataba huo, ikijumuisha Mkataba wa Umoja wa Mataifa dhidi ya Utekelezaji wa ufisadi Mwongozo wa Mwongozo na Mfumo wa Tathmini wa Kifungu cha 11 na Ripoti ya Utafiti wa Kimataifa kuhusu Kuchunguza Uhusiano kati ya Ustawi wa Mahakama na Uadilifu wa Kimahakama;

TUKIKIRI matokeo ya ripoti iliyotajwa juu ya uchunguzi wa kimataifa uliofanywa na UNODC, na tafiti zingine kuhusu mfadhaiko wa kimahakama na ustawi uliofanywa katika maeneo mbalimbali mamlaka, kwa pamoja kufichua viwango vya juu vya mkazo wa kikazi ndani ya mahakama kote duniani, na viwango vya chini vya kukiri na kuchukua hatua kuhusu hilo;

TUKITHIBITISHA TENA kwamba mahakama inayofanya kazi vizuri ni mfano wa maadili sita ya msingi ya kimahakama iliyoainishwa katika Kanuni za Bangalore za Maadili ya Mahakama: Uhuru, Kutopendelea, Uadilifu, Usawa na haki, Umahiri na Bidii;

TUKITAMBUA kwamba mahakama imeundwa na binadamu - mtu binafsi na watu huru walioteuliwa katika ofisi ya mahakama; kwa hivyo, mahakama kimsingi ni mfumo wa kibinadamu, kutegemea uwezo wa pamoja wa binadamu na vitivo vya majaji binafsi;

TUKIPONGEZA ukweli kwamba mahakama zinazidi kuwa tofauti na kujumuisha, na kwa kutambua kwamba utofauti huu unaimarisha mfumo wa mahakama na kuongeza imani ya umma;

TUKIKIRI kwamba hali njema ya kimwili na kiakili ya waamuzi ni muhimu kwa kukuza uwezo na umakini unaostahili, kama inavyokubaliwa katika aya ya 194 ya kifungu cha Maoni kuhusu Kanuni za Maadili ya Mahakama ya Bangalore, ambayo yanaangazia umuhimu huo ya kushughulikia mkazo wa mahakama na hitaji la kutoa usaidizi unaofaa;

Sisi, wajumbe wa mahakama na wadau wengine wa haki tulikusanyika, ana kwa ana na kwa njia ya mtandao, tarehe 25 Julai 2024 katika Kituo cha Wananchi cha Nauru, tunatangaza:

1. Ustawi wa Mahakama ni muhimu na lazima utambuliwe na kuungwa mkono.

Ustawi wa mahakama unaweza kuelezwa kuwa mchakato endelevu unaowawezesha majaji kustawi katika nyanja zote za maisha yao, ikiwa ni pamoja na kazi, kimwili, kijamii, utambuzi, kihisia, na kiroho, ambayo ni nyanja za ustawi zinazotambulika kwa wote. Ustawi wa mahakama ni muhimu kwa afya ya kazi na uendelevu wa waamuzi binafsi, kwa uzoefu wa watumiaji wa mahakama mahakamani, kwa ubora wa haki na hatimaye kwa imani ya umma kwa mahakama. Kwa hivyo, ustawi wa mahakama unahitaji umakini na uwekezaji kuendana na vipaumbele vingine vya kitaasisi, kama vile kupata haki, kudumisha maadili ya mahakama, mafunzo ya mahakama na ufanisi wa mahakama.

2. Mkazo wa mawazo wa mahakama sio udhaifu na haupaswi kunyanyapaliwa.

Mkazo wa mawazo wa mahakama unaweza kuelezwa kama hali mbaya ya kisaikolojia, kifiziologia, na/au majibu ya kitabia ambayo hakimu anaweza kuwa nayo kwa matakwa ya kazi ya mahakama. Kazi ya mahakama inazidi kudai, na mkazo ni mwitikio wa asili wa kibinadamu. Unyanyapaa wa kihistoria wa dhiki katika utamaduni wa kisheria na mahakama unajumuisha asili changamoto za kazi kwa kutengwa na aibu, na ni kizuizi kikubwa cha kutafuta msaada na kupona. Viongozi wa mahakama wana jukumu maalum katika kukuza ujumbe wa kitamaduni wenye afya kuhusu mkazo wa mawazo wa mahakama na ustawi.

3. Ustawi wa mahakama ni wajibu wa majaji binafsi na taasisi za mahakama.

Ustawi wa mahakama ni wajibu wa pamoja, unaohitaji hatua kwa upande wa wote wawili majaji binafsi na taasisi za mahakama. Waamuzi binafsi lazima wachukue hatua zinazohusika ili kudumisha ustawi wao. Mahakama, ikiwa ni pamoja na uongozi wa mahakama na usimamizi wa mahakama, lazima kuunda mazingira ya kufaa kwa ustawi wa mahakama.

4. Ustawi wa mahakama unaungwa mkono na utamaduni wa kimaadili na shirikishi wa mahakama.

Muunganisho wa ushirika ni kitabiri muhimu cha ustawi wa mahakama. Waamuzi wote wanapaswa kuwa nayo fursa sawa ya kupata uzoefu wa ustawi katika kazi zao. Mazingira ya mahakama na utamaduni lazima uonyeshe kutovumilia kabisa ufasidi, ubaguzi, unyanyasaji, uonevu na tabia zingine mbaya.

5. Kukuza ustawi wa mahakama kunahitaji mchanganyiko wa kuongeza ufahamu, shughuli za kuzuia na usimamizi.

Uongozi wa mahakama na taasisi za mahakama lazima zijitolee ili kukuza ustawi wa mahakama. Mtazamo wa kinfumo wa ustawi wa mahakama lazima uwe wa jumla, unaohusisha shughuli zinazokuza ustawi wa mahakama na kutumia vyanzo vinavyopatikana vya kazi ya mahakama kuridhika. Mbinu hii inapaswa kuongeza ufahamu wa ustawi wa mahakama na mkazo wa mawazo wa mahakama, kuzuia vyanzo vinavyoepukika vya mfadhaiko wa mahakama, na kusaidia kudhibiti asili mahitaji ya kazi ya mahakama. Inapowezekana, mipango na uingiliaji kati unapaswa kuwa msingi wa ushahidi na tathmini na tathmini inayoendelea. Ustawi wa mahakama sio kamwe ‘imefanywa’ - lazima ibaki kwenye ajenda kila wakati.

6. Mipango ya ustawi wa mahakama lazima iendane na hali ya kipekee na mahitaji ya mamlaka ya kitaifa.

Vichochezi vya dhiki ya mahakama na ustawi vimeundwa kwa nguvu na muktadha wa ndani mambo ambayo hutofautiana kutoka mamlaka hadi mamlaka, ikiwa ni pamoja na kiuchumi, kijamii, kitamaduni, ushawishi wa kisiasa, kidini, na mazingira, pamoja na hali za migogoro. Kuwa ufanisi, mipango na shughuli za kuimarisha ustawi wa mahakama lazima ziwe na miiitikio mambo muhimu ya kimuktadha na kukidhi matakwa ya mamlaka ya kitaifa.

7. Ustawi wa mahakama unaimarishwa na haki za binadamu.

Kama ilivyoelezwa katika Kanuni za Maadili ya Mahakama ya Bangalore, majaji wana haki ya haki za kimsingi za uhuru wa kujieleza, imani, ushirika, na kukusanyika, somo kwa wajibu wao wa kuhifadhi heshima ya ofisi yao ya mahakama na kudumisha kutopendelea, uadilifu na uhuru wa mahakama. Usawa huu ni muhimu kudumisha zote mbili ustawi wa mahakama wa majaji binafsi na uadilifu wa mfumo wa mahakama kama mzima.